

Enplegatu publikoen hizkuntza planifikazioan jauzia egiteko unea: proposamena

TXILLARDEGI
Gogoeta
Gunea

Andoain, 2024/3/15

Testuinguru konplexua

- Hizkuntza Politika bidegurutzean
- Eraso sistematikoen menpe
- Auskortasuna
- Inboluzia
- Euskararen aldeko urratsak susmopean / lehentasunik?
- Euskararik ez dakitenak ez diskriminatzeko norabidea - Hizkuntza pribilegiatua (supremazismoa)
- Tresna juridiko eraginkorrik?

Kokapena: marko orokorra -hizkuntzak eta enplegu publikoa

- Marko orokorra
 - Hizkuntza ofizialtasun bikoitza (KE 3 / Esta 6: legez garatu – egoera soziolinguistikoa)
 - Hautatzeko eskubidea – administrazioak egokitzeko beharra (langileak)
 - Enplegu publikoa
 - 23.2 oinarrizko eskubidea (herritarrek]eskubidea dute funtzio eta kargu publikoetara berdintasunean iristeko, **legeek ezarritako betekizunekin**)
 - KE 149.1.18 art: enplegu publikoaren **oinarriak** Estatuaren eskumen eksklusiboa da.
 - Enplegu Publikoaren Oinarrizko Estatutua (TREBEP)
 - **54.11.** *Herritarrari berak **eskatutako hizkuntzan erantzungo zaiola bermatu** behar dute, hizkuntza hori lurralde horretan ofiziala bada.*
 - **56.2** Las Administraciones Públicas, en el ámbito de sus competencias, **deberán prever la selección de empleados públicos debidamente capacitados** para cubrir los puestos de trabajo en las Comunidades Autónomas que gocen de dos lenguas oficiales.
 - Gernikako Estatutua 10. art (10.2+10.4+10.24). EAEk bere funtzio publikoaren egitura eta antolaketa erabateko eskumena.

Lege bidezko garapena

- 10/1982 Legea: banaketa eredia / separazioa (hezkuntzan - komunikabideak - enplegu publikoan, ...)
 - Askatasunak
 - Garatzeko espazioak ... integrazioa?
- Garaiko errealitatea ... **40 urteren ondoren: VII Inkesta soziolinguistikoa (2021)**
 - Ezagutza: 24,1 ___ 36,2 (azken 30 urtetan)
 - 16-24 urte bitartekoak: **74,5%** euskalduna da
 - “16 urtetik gorakoen artean **%74.7ak** uste du Administrazioan lanpostua lortzeko euskara jakitea nahitaezkoa behar lukeela”
- **Sistemaren ardatza:** 14.2 art. “Administrazio Publikoek zehaztuko dute zein lanpostutarako izango den derrigorrezko bi hizkuntzak jakitea”
 - Lanpostuak hizkuntzaren arabera karakterizatu
 - Lanpostu batzutan (joera mugatua – zehaztuko zeinetan)
 - Ezaugarriak
 - Artikulua ez da zuzenean aplikagarria: Administrazio bakoitzaren esku: planifikazioa
 - Ez da orokortasunez ezartzen: nahitaezotasuna / meritua

Bi eredu

- Hizkuntzak jakitea izaera orokorrarekin (Katalunian, Galizian, Balear Irletan)
 - STC 46/1991: “La exigencia del conocimiento del idioma que es oficial en el territorio donde actúa la administración a la que se aspira a servir es perfectamente incluíble dentro de los méritos y capacidades requeridas”
 - “...sería contrario al derecho a la igualdad en el acceso a la función pública, exigir un nivel de conocimiento del catalán sin relación alguna con la capacidad requerida para desempeñar la función de que se trate” – PROPORZIONALTASUNA: lanpostuak dituen funtzioak
- Hizkuntzak jakitea soilik lanpostu jakinetan (EAE)
 - “nada se opone a que los poderes públicos prescriban, en el ámbito de sus respectivas competencias, el conocimiento de ambas lenguas **para acceder a determinadas plazas** de funcionario **o que, en general, se considere como mérito entre otros** (como expresamente se prevé) el nivel de conocimiento de las mismas” 82/1986, de 26 de junio, FJ 14

Euskal Enplegu Publikoaren 11/2022 Legea

- 187, 188, 189, 190 artikulak
- 80.3: HE Egiazatzeko era berriak: hautaketa probak euskaraz egitea
- Ideia nagusiak
 - 187.5. lanpostu **guztiek**, ... aldi baterakoak barne, **dagokien hizkuntza-eskakizuna izango dute esleituta**; horretarako, kontuan izango da zeintzuk diren lanpostu bakoitzaren ezaugarriak eta komunikazio-premiak, eta zer hizkuntza-trebetasun eska daitezkeen premia horiek betetzeko
 - HE.en **derrigortasunari** dagokionez:
 - Aginduzkoa – lanpostua betetzeko gaitasuna (aldaketa onartu ondoren deitutako prozesuetan)
 - Ez aginduzkoa – merezimendu modura baloratu hornikuntzan eta kanpo hautaketa frogetan
 - **187.8(2) derrigortasun-data** izan behar duten lanpostuak zehazteko, **kontuan izan beharko da, nahitaez, zer helburu finkatu duen administrazio publiko, instituzio eta organismo bakoitzak bere hizkuntza-plangintzarako tresnetan**
 - Artikulu horrek **duen potentzialitatea** ez da ongi aztertu

Sistemaren garapena

- 86/1997 Dekretua
- **19/2024 Dekretua, otsailaren 22koa, Euskal Sektore Publikoan euskararen erabilera normalizatzea**
- Berrikuntza gutxi
 - HE konfigurazioa: simetrikoak/asimetrikoak
 - Egiaztatzeko bide berriak
 - Erabilerari lotu
- Gainontzean... berdin edo malgotu
 - Lanpostuen zerrendetan Administrazioako lanpostu guztiak bere HE eta derrigortasunarekin
 - **Derrigortasun-indizea berdin**
 - **EUSKALDUNAK + (IA EUSKALDUNAK/2)**

Prezeptibitate indizea.ren izaera

- EAEANE 2011ko uztailaren 21
 - “no es obstáculo a la elevación del perfil lingüístico o a la fijación, en su caso, de la fecha de preceptividad, la superación del índice de obligado cumplimiento definido por el artículo 11 del Decreto 86/1997 sobre la normalización del uso del euskera en la Administración Pública del País Vasco, en cuanto que se trata de un módulo que fija los objetivos porcentuales mínimos en cada período del Plan de Normalización y que por lo tanto solo determina con ese carácter el límite del ejercicio de las potestades discrecionales de la Administración en ese ámbito de actuación.”
- Aukera galdua
 - Gutxienekoa
 - Beste parametro batzuk
 - ----- Oldarraldia

KAE 31/2010 (SAIHESTUEZINEKO OREKA) (preferentzia lehentasuna; egoera desorekatua; ez eskatu)

KAE 165/2013 (Balear Irlak)

AGE 2020 ekaina 10 (sustapena)
AGE 2020 azaroaren 24koa (oreka, nagusitasunik ez, neurrion helburua)
AGE 2020 abenduaren 1

KAE 85/2023 (ETEL)

EAE.ANE 2023 irailaren 28 (Vox)
EAE.ANE 2023 urriaren 4 (AP)

EAE.ANE 2021 maiatzaren 4 (Irun)
EAE.ANE 2023 otsaila 24 (Uliazpi)
EAE.ANE 2023 azar 2 (salbuesp interinoak)
EAE. ANE 2023 otsaila17 (Jai Alai)
EAE.ANE 2022 azar 24 (Kontra Barkd)
EAE. ANE 2024 urtarr 19 (Albaitariak)

Epai Bilbo 6, 2024 otsa 15 (BFA)
Epai Bilbo 3, 2024 otsa 11 (BFA)

Oldarraldiak nola eragin du sisteman

- Oldarraldiaren jomuga
 - Kontsolidazio prozesuak – sarbidea
 - Kontratazio publikoa
 - Udal funtzionamendua (179/2019 Dekretua – 13 artikulua)
- Razionalitate berria:
 - Ez da HEren sistemaren arabera aztertzen / deialdian egon daitekeen desproporzioa
 - Euskararik ez dakitenei diskriminazioa
 - Hizkuntza Normalizazioa vs. Berdintasuna enplegurako sarbidean
 - Enpresa pribatuei ezin hizkuntza baldintzarik eska
 - Salbuespen sistema aldi-baterako funtzionarioei zabaldu
 - Hizkuntza normalizazioarekin urrutiegi: mugak

Auzitegi Nagusiaren Epaia 2021 maiatzaren 4 (Irun)

- 12 lanpostu /12 2 HE
- Ez da HE sistema aztertzen
- “la exigencia de conocimiento del idioma a los aspirantes a cargo público tiene sentido en cuanto es necesaria para garantizar ese derecho [euskara erabiltzeko eskubidea]. Más allá de ello, podemos considerar que constituye un requisito discriminatorio...” (FJ 5)
- “...Hemos de tener en cuenta que **no es necesario que todos los agentes de la policía municipal conozcan el euskera** para garantizar a los ciudadanos su derecho a relacionarse con la administración utilizando esa lengua. Sería **suficiente con que uno de los integrantes de cada pareja y alguno de los agentes que atiende al público conozcan el idioma**. Sin embargo, la administración ha optado aquí por exigir, como requisito ineludible para poder aspirar a ser policía municipal, acreditar un determinado nivel de euskera. Requisito que, como hemos explicado, no está justificado para garantizar los derechos de los ciudadanos y que, **de ese modo, se ha convertido en un elemento de discriminación hacia una parte importante de la población**” (FJ 4)
 - HIZKUNTZA ESKAKIZUNEN DEKRETUA ZOKORATU
 - ZERBITZUAREN ANTOLAKUNTZAZ

Auzitegi Nagusiaren Epaia 2023 urriaren 4 (Uliazpi)

- 34/2 (zaintzaileak)
- “ello comporta de hecho la **exclusión de los aspirantes castellanoparlantes** de la convocatoria al reducir a la mínima expresión sus posibilidades de acceso. Es pues, esa desproporción entre aspirantes la que marca el cariz discriminatorio por razones lingüísticas de las bases recurridas”

Bilboko 6. Adm-auzig Epaitegia, 2024ko otsailaren 15ekoa

- Que el 92'21% de las plazas de administrativo **ofertadas** (71 de 77) tengan como requisito de acceso el conocimiento del euskera con un nivel igual o superior al PL2 es a todas luces discriminatorio y contrario a derecho en cuanto a la posibilidad de acceder al empleo público en condiciones de igualdad pues es claro que **se está confiriendo preferencia a un grupo de ciudadanos frente a otros por el mero hecho de conocer la lengua cooficial**
- es desproporcionado que, **siendo el colectivo de euskaldunes de la provincia de Bizkaia del 36'31%, estos puedan optar al 100% de las plazas mientras que el colectivo castellano parlante que representa al 43'67% de la población, solo pueden optar al 7%.**

Auzitegi Nagusiaren Epaia 2023ko otsailaren 17koa (Kontratazioa Jai Alai)

- *no cabe imponer a los trabajadores de una empresa privada las mismas exigencias que a los empleados públicos en lo que a los requisitos lingüísticos se refiere. Y es que no podemos pasar por alto que la cláusula, tal y como está redactada, afecta directamente a los trabajadores de la empresa contratista, dado que exige, en todo momento, que esta disponga de personal que sea capaz de comunicarse con el órgano de contratación en un nivel de esukera que este, a su arbitrio, considere adecuado.*

Balantzea

- Epaiak kopuruan gora / Ezegonkortasun juridikoa
- Araubidea (Hizkuntza Eskakizunen Dekretua) zokoratzen dute: oinarri juridikoen ahultasuna
- Euskararen normalizazio prozesua kolokan
 - Marginak estutu / esparrua
 - “Susmopean”
 - Neurri asimetrikoak? Kopuru asimetrikoak?
- Arauak aldatzen
- Mugak euskarari lotutako hizkuntza-eskubideei , gaztelaniarekin lotutako hizkuntza-eskubideen ikuspegiarekin alderatuta
- Segurtasun juridikorik
- Oinarriak
 - 1. Normalizazioa urrutiegi
 - 2. Euskara inposaketa
 - 3. Gaztelera defendatu behar da
- Tresna juridiko berrien beharra :Transizioa beste sistema bateruntz

PROPOSAMENA

- TXillardegi Gogoeta Gunetik
- **Eredu berri baterantz abiatzea:** sarbidean bi hizkuntza ofizialen ezagutza orokortzea, baina aplikazioa malgutzeko bideak ezarri (errealitate soziolinguistiko ezberdinetara egokitzeko)
 - Egungo sistemaren **funtzionaltasuna alderantzikatu**
- Bide bikoitza:
 - 1. Legegintza-ekimen puntual bat:** Euskal Enplegu Publikoaren Legearen aldaketa puntuala
 - a) Batetik, funtzio publikorako sarbidean **bi hizkuntza ofizialen ezagutza orokortzea** proposatzen da (lanpostuaren funtzioetara egotua)
 - b) Bestetik, Administrazio Publikoari bide eman **arau orokor hori salbuesteko** (inguruabar soziolinguistikoak edo hizkuntza-plangintzako tresnetan zehaztutako beste irizpideak kontuan hartuta)
 - c) **Salbuespenetarako muga:** derrigortasun indizearen aplikazioaren emaitza.
(Funtsean gauzak ez lirateke asko aldatuko / oinarria alderantzizkoa / salbuespena justifikatu)
 - 2. Euskararen araudia eguneratzeari buruzko eztabaidari ekin**
 - a) Estatus politiko berri baten esparruan (berezko hizkuntza)
 - b) Euskararen Erabilera Normalizatzeako 1982ko Legearen esparruan